

Bērnībā gūtās seksuālās vardarbības pieredze kā riska faktors audzinot bērnus.

Zane Avotiņa Mg.Psych.,

Križu un konsultāciju centra «Skalbes» psihologs, direktore

Problēmas aktualitāte

Seksuālā vardarbība pret bērnu – 13,4% meiteņu un 5,7% zēnu (WHO, 2013).

Izpratne par bērnības seksuālās vardarbības upura pieredzi un vecāka labsajūtas veicināšanu ir svarīgs bērna sociālās, fiziskās un garīgās veselības priekšnoteikums.

Meitas, kuru mātes dzīves vēsturē ir seksuālās vardarbības pieredze, četras reizes biežāk tiek pakļautas attiecīgajam vardarbības veidam, kā meitenes, kuru mātēm šādas pieredzes nav (McCloskey & Bailey, 2010).

Pamatnostādnes

- Pētījumi apstiprina, ka bērnībā seksuālās vardarbības pieredze var negatīvi ietekmēt vecāku audzināšanas prasmes.
- Šāda veida kompleksa trauma liedz aprūpētājam nodrošināt empātisku un konsekventu aprūpi, kas pasliktina bērnu un vecāku attiecības un kopējo dzīves kvalitāti.
- Šādiem klientiem ir grūtības veidot sadarbību ar speciālistiem, jo traumas dēļ neizjūt drošību un uzticēšanos.
- Bērnības seksuālajā vardarbībā cietušie nereti pieaugušo vecumā cieš no garīga rakstura traucējumiem, intīmo partneru vardarbības, vielu lietošanas u.c, kas ietekmē audzināšanas prasmes.

Kas uztur problēmu

- Ir aprēķināts, ka institūcijās apzinātais pret bērniem vērstās vardarbības gadījumu skaits atšķiras līdz pat desmit reizēm salīdzinājumā ar gadījumu skaitu, kas apzināts populāciju aptaujās (Gilbert, 2009).
- No seksuālās vardarbības cietušie bieži neatklāj un nesaņem palīdzību.
- Upuri paši nereti ir vardarbības veicēji un neatklāj savas grūtības audzināšanas prasmēs.

Danas stāsts

- Dana nāk no ģimenes, kurā regulāri notiek vardarbībā.
- No 10-14 gadu vecumam meiteni seksuāli izmanto viņas pieaugušais brālēns.
- 15 gadu vecumā Dana aiziet no mājām un atsakās tur atgriezties, tādēļ nonāk krīzes centrā.
- 16 gados izveido attiecības ar vecāku partneri, kurš meiteni pieradina pie narkotikām un spiež nodarboties ar prostitūciju.
- Pēc 8 gadu kopdzīves ar vardarbīgo partneri, jaunā sieviete tomēr attiecības pārtrauc.
- Danai ir 2 bērni, kuri abi aug aprūpes centrā

Kā atpazīt bērnības seksuālajā vardarbībā cietušu vecāku I

- Salīdzinoši agrīna grūtniecība piespiedu dzimumakta rezultātā.
- Vardarbības pieredze nereti kombinējas ar citām sociālajām problēmām (saskarsme, veselība, izglītība, aprūpe) (Cannon, et al, 2010).

Kā atpazīt bērnības seksuālajā vardarbībā cietušu vecāku II

Pētījumi liecina, ka pieaugušas sievietes, kas pārdzīvojušas bērnībā seksuālo vardarbību ir pakļautas:

- augstam garīgo slimību, personības traucējumu, PTSS riskam;
- suicidālai, destruktīvai uzvedībai;
- bieži nabadzībai ;
- vardarbības ģimenē riskam (Bromfield, Lamont, Parker, & Horsfall, 2010).

Kā atpazīt bērnības seksuālajā vardarbībā cietušu vecāku III

- Ņemot vērā, ka bērnība ir svarīgs attīstības periods, kompleksā trauma, kas parasti raksturo seksuālās vardarbības pieredzi, var atstāt nozīmīgas sekas uz neirobioloģisko, psiholoģisko un sociālo attīstību (van der Kolk, 2005).

Kā atpazīt bērnības seksuālajā vardarbībā cietušu vecāku IV

- ▶ Emocionāla nestabilitāte - impulsivitāte, vāja dusmu kontrole un mainīgs garastāvoklis (Newman & Stivenson, 2005).
- ▶ Vecāku un bērnu lomu maiņa, robežu noteikšanas trūkumu, sliktas komunikācijas prasmes, fiziska sodīšana un pāraprūpe vai pamešana novārtā (Coid et al., 2001; DiLillo & Damashek, 2003).

Sadarbības specifika

Ārkārtīgi sarežģīti, «izslīd» no
sadarbības

Bez vainojošas attieksmes

Uzturēt komunikāciju,
konsekvenci

Apzināties savus resursus

Ieteikumi sarunai

Atbalsts un iedrošinājums, saukt notikušo vārdā

Ticēt stāstītajam - tas prasa lielu drosmi dalīties par notikušo;

«Tā nav Tava vaina- neviens nav pelnījis, ka ar viņu tā notiek»;

«Tu neesi viena – esmu šeit lai Tevi uzklausītu un atbalstītu un palīdzētu atrast risinājumu».

«Man ir žēl, ka ar Tevi tā notika»

Kas veicina riska mazināšanos

- Psihoizglītošana par vardarbības formām, sekām un atbalsta iespējām,
- Piedāvāt tādus pakalpojumus, kas atbilst sieviešu un viņu bērnu, kuri saskaras ar vardarbību, vajadzībām.
- Pārtraukt bērnu ar ļaunprātīgu izmantošanu un nevērību saistītu starppaaudžu riska faktoru ciklu, veidojot kopienā vienotu pārlicību par attiecībām, kas ir drošas un brīvas no vardarbības;

Paldies par uzmanību

- Psihologa konsultācijas;
- Uzticības tālrunis
- 67222922 (LMT)
- 27722292 (Bite)

- “Esmu norūpējies par Jūsu pašsajūtu. Iespējams, Jūs varētu izmantot šo informāciju kā papildus palīdzību.”

KRĪŽU UN
KONSULTĀCIJU CENTRS
SKALBES